

Co oznacza decyzja syndyka o wykonaniu zobowiązania upadłego i żądaniu spełnienia świadczenia?**Karolina Sieraczek, [radca prawny Wrocław](#), Rödl & Partner**

Decyzja syndyka o wykonaniu zobowiązania upadłego i żądaniu spełnienia świadczenia przez kontrahenta oznacza, że wykonanie umowy wzajemnej w dotychczasowej postaci przejmują syndyk, samą zaś umowę należy traktować jakby została przez niego zawarta. Powstałe, w związku z wykonywaniem umowy wzajemnej wierzytelności kontrahenta upadłego, podlegają zaspokojeniu w uprzywilejowany sposób jako długi masy upadłości.

Tak orzekł Sąd Najwyższy w wyroku IV CSK 642/16 z 18 sierpnia 2017 r.

Powodem był syndyk masy upadłości spółki w stanie upadłości likwidacyjnej. Domagał się od pozwanej gminy zapłaty tytułem zwrotu udzielonego przez upadłego zabezpieczenia należytego wykonania umowy o roboty budowlane. Transakcja wiążąca spółkę i gminę zabezpieczona była kwotą zapłaconą pozwanej przez powoda. Wkrótce ogłoszono upadłość likwidacyjną spółki. Syndyk złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy, żądając zwrotu zabezpieczenia. Pozwana poinformowała, iż w takim wypadku korzysta z prawa potrącenia swoich wierzytelności z karą umowną, przewidzianą na wypadek odstąpienia z przyczyn dotyczących wykonawcy. Syndyk zakwestionował należność z tego tytułu, wskazując na szczególny charakter odstąpienia od umowy, które należało ocenić na podstawie ustawy Prawo upadłościowe (dalej: Prawo upadłościowe).

Należało ustalić, czy zastosowanie powinny znaleźć przepisy Prawa upadłościowego, czy ogólne regulacje Kodeksu cywilnego o potrąceniu. Sąd stwierdził, że przepis szczególny odnosi się wyłącznie do potrącenia wierzytelności istniejących w chwili ogłoszenia upadłości, a nie do powstałych po tym fakcie. Warunki do dokonania potrącenia przez pozwaną w niniejszej sprawie ziściły się na skutek odstąpienia syndyka od umowy. W ocenie sądu, szczególne przepisy o potrąceniu w postępowaniu upadłościowym stosuje się jedynie do potrącenia z wierzytelnością upadłego, która wchodzi w skład masy upadłości. Jeżeli potrącenie dotyczy innych wierzytelności upadłego – to odbywa się ono na zasadach ogólnych.

Oddalone w całości powództwo zostało jednak uwzględnione po wniesieniu apelacji. Sąd II instancji uznał, że znajdowało zastosowanie Prawo upadłościowe, ponieważ umowa była wzajemna i syndyk mógł od niej odstąpić. Równocześnie doszedł do przekonania, że wierzytelność wzajemna pozwanej nie powstała, a tym samym nie mogło dojść do skutecznego zgłoszenia zarzutu potrącenia. Pozwana musiała zwrócić kaucję ze względu na odpadnięcie podstawy świadczenia.

Gmina złożyła skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego (dalej: SN), która została uwzględniona. SN doszedł do przekonania, że ograniczając się do przyjęcia zdawkowych ustaleń Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny zaniechał zbadania, czy doszło do złożenia oświadczenia woli oraz jaka była jego treść. Ustalenia takie wywołują zasadnicze wątpliwości co do tego, z jakich przyczyn i na jakiej podstawie powód odstąpił od umowy. Dla SN niejasne okazało się także, na czym oparto stwierdzenie, że na skutek odmowy akceptacji podwykonawcy wykonanie umowy stało się dla powoda niemożliwe. Z uwagi na te wątpliwości sprawa została zwrócona do ponownego rozpoznania.

Komentarz eksperta**Karolina Sieraczek, radca prawny we wrocławskim biurze Rödl & Partner**

Przedmiotowy wyrok dotyczy istotnych dla kontrahentów okoliczności związanych z dalszymi losami umów zawieranych z przedsiębiorcami, którzy w trakcie ich realizacji ogłaszają upadłość likwidacyjną. Syndyk musi dokonać oceny, czy umowa będzie kontynuowana, czy też odstąpi od niej ze skutkiem na dzień ogłoszenia upadłości. W tym celu, z uwagi na doniosłość podejmowanych decyzji, syndyk potrzebuje jednak zgody sędziego – komisarza. Na uwadze należy mieć przede wszystkim związane z wykonaniem umowy obowiązki oraz korzyści wynikające z jej realizacji dla masy upadłości. Sędzia - komisarz musi uwzględnić również ważny interes drugiej strony.

Druga strona umowy może sama wystąpić do syndyka z żądaniem złożonym w formie pisemnej z datą pewną, aby ten, w terminie trzech miesięcy, oświadczył na piśmie, czy od umowy odstępuje, czy też żąda jej wykonania. Niezłożenie w tym czasie oświadczenia przez syndyka uważa się za jednoznaczne z odstąpieniem od umowy.

W przedmiotowej sprawie, z uwagi na niejasności dotyczące złożonego przez syndyka oświadczenia woli, należało ponownie dokładnie ustalić stan faktyczny. Dopiero po rozstrzygnięciu na jakiej podstawie ustawowej złożone zostało oświadczenie o odstąpieniu od umowy, można zbadać czy takie działanie syndyka uchyliło możliwość dochodzenia zapłaty kary zastrzeżonej w umowie wzajemnej na wypadek odstąpienia od niej przez wykonawcę z przyczyn niezależnych od zamawiającego. Nie można zapominać, na co słusznie wskazał SN iż, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem umowa kaucji zabezpieczająca prawidłowe wykonanie obowiązków wynikających z umowy o roboty budowlane, powinna być traktowana jako odrębne zobowiązanie. W konsekwencji, nie ma ona charakteru wzajemnego i nie można do niej stosować wyżej wymienionych zasad.

Źródło: <https://www.rp.pl/Firma/303299992-Co-oznacza-decyzja-syndyka-o-wykonaniu-zobowiazania-upadlego-i-zadaniu-splnienia-swadczenia.html>